

Хто такий викривач корупції

Інформація з веб-сайта КРАІЛ

Закон України «Про запобігання корупції» у розділі VIII «Захист викривачів» визначає вимоги щодо віднесення особи до викривача корупції, гарантії захисту викривачів, забезпечення умов для здійснення повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень чи інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

При цьому законодавство України розрізняє заявників та викривачів. Різниця між ними полягає в тому, що будь-яка людина може повідомити про корупцію, якщо переконана, що її інформація є достовірною. Але не завжди той, хто повідомив про корупцію, є викривачем.

Викривач – це особа, яка надає достовірну інформацію про корупційне правопорушення, якщо ця інформація стала їй відома під час її трудової, професійної, господарської, громадської діяльності.

Відмінності між *викривачем* та *заявником* полягають у тому, що:

1. Закон України «Про запобігання корупції» має вимоги до джерела, з якого викривачу стала відома інформація про корупцію. Джерелом інформації може бути:

трудова і професійна діяльність – тобто, коли про корупційні правопорушення дізнаються під час роботи, господарська діяльність, громадська діяльність, наукова діяльність, проходженням служби чи навчання, участь у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

2. *Викривач володіє фактичними даними про обставини правопорушення: місце вчинення правопорушення, час його вчинення, особу, яка вчинила корупцію. Ця інформація може бути перевірена і підтверджує можливе вчинення корупції. Також можна надавати документи, які підтверджують вчинення злочину.*

3. *Викривач повідомляє про корупцію, використовуючи передбачені законом способи.*

Отже, повідомити інформацію про корупційні порушення можна такими каналами:

внутрішніми – керівнику або уповноваженому підрозділу чи особі органу або юридичної особи, де викривач працює;

регулярними – спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам досудового розслідування, органам, відповідальним за здійснення контролю за дотриманням законів у відповідних сферах, іншим державним органам, установам, організаціям;

зовнішніми – через засоби масової інформації, журналістів, громадські об'єднання, професійні спілки тощо.

Проте якщо особа повідомляє інформацію, яка явно містить ознаки корупції, у листі чи під час особистого прийому, то таку інформацію також розглядають як повідомлення викривача, якщо усі вказані вище умови дотримані.

*Таким чином, якщо особа, що повідомила про корупційне порушення, дотрималася трьох умов, вона вважається **викривачем**. Якщо ж хоча б один з пунктів не врахований під час повідомлення про корупцію – особа є **заявником**.*

У Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей відповідальною особою за реалізацію повноважень із захисту прав викривачів визначено уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції КРАІЛ ІСАЄВА Олега В'ячеславовича (anticorkrail@gc.gov.ua; тел.: (044) 590-57-08).

Відповідно до статті 53⁹ Закону України «Про запобігання корупції» до повноважень уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів належать:

- 1) організація роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, отримання та організація розгляду повідомленої через такі канали інформації;
- 2) співпраця з викривачами, забезпечення дотримання їхніх прав та гарантій захисту, передбачених законом;
- 3) надання працівникам відповідного органу чи юридичної особи або особам, які проходять у них службу чи навчання, чи виконують певну роботу, методичної допомоги та консультацій щодо повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону та захисту викривачів, проведення внутрішніх навчань з цих питань.

На виконання повноважень у сфері захисту викривачів уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції мають право:

- 1) витребувати від інших структурних підрозділів відповідного органу чи юридичної особи документи, у тому числі ті, що містять інформацію з обмеженим доступом (крім державної таємниці), та робити чи отримувати їх копії;
- 2) викликати та опитувати осіб, дій або бездіяльності яких стосуються повідомлені викривачем факти, у тому числі керівника, заступників керівника органу, установи, організації;
- 3) звертатися до Національного агентства щодо порушених прав викривача, його близьких осіб;

4) вносити подання керівнику відповідного органу чи юридичної особи про притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності за порушення цього Закону;

5) виконувати інші визначені законом повноваження, спрямовані на всебічний розгляд повідомлень викривачів та захист їхніх прав та свобод.

Керівники та заступники керівників відповідних підрозділів чи відповідальні посадові особи, до повноважень яких належить організація роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, отримання та організація розгляду повідомленої через них інформації, співпраця з викривачами, підзвітні і відповідальні у своїй діяльності лише перед керівником відповідного органу чи юридичної особи.

Керівник уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції має визначити окрему особу, відповідальну за реалізацію повноважень із захисту викривачів.

Більше інформації Ви знайдете на офіційному веб сайті Національного агентства з питань запобігання корупції за посиланням https://nazk.gov.ua/uk/departament-organizatsiyi-roboty-iz-zapobigannya-ta-vyyavlennya-koruptsiyi__trashed/metodychni-rekomendatsiyi/

Роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції з даного питання за посиланням <https://wiki.nazk.gov.ua/category/vykryvachi-koruptsiyi/>